

„Fyenske Antiquiteter“ 1606.

Ved *Hans H. Fussing*.

Da renaissancens humanistiske kultur i løbet af*) det 16. aarhundrede slog rod i Danmark, førte det til en blomstring for historien, der kendetegnes ved navne som Anders Sørensen Vedel og Arild Huitfeldt. Indenfor den højere danske adel blev beskæftigelsen med fortiden et aandeligt behov, der gav sig udslag i fruernes indsamling af de gamle adelsviser og deres arbejde med slægtbøger, mens mænd som Erik Krag og Axel Gyldenstjerne selv skrev historiske værker og sammen med andre opmuntrede til indsamling af historisk stof og til udgivelse af skildringer af landets fortid. Højdepunktet er Huitfeldts værk, men baggrunden for den interesse, der førte dette storværk frem, og den kreds, der blev dets interesserede og forstaaende læsere, finder vi indenfor den danske adels bedste mænd og kvinder.

Osse paa Fyn finder vi mænd, der i type og tankegang staar Huitfeldt nær, først og fremmest Jacob Ulfeld, der baade ved beretningen om sin gesandtskabsrejse til Rusland og ved sin lille Danmarkshistorie har vundet en, omend beskednen, plads i historieskrivernes kreds.

Mens Ulfeld baade som rig og dygtig godsejer og som rigsraad hørte til landets betydende mænd, har *Jørgen Kaas Emmiksen*, forfatteren til „Fyenske antiquiteter“, ført en mere tilbagetrukket tilværelse. Hans far, *Emmike Kaas* til Gelskov — død 1584 — var i en aarrække lensmand paa Visborg paa Gulland, og her blev sønnen Jørgen født den 10. juli 1576. Hans mor, Inger Jørgensdatter Tidemand, døde aaret efter den 19. juli, og hans far giftede sig saa med Hilleborg Hansdatter Lindenow, der levede til 1602. Jørgen Kaas fik en udmærket opdragelse, idet han fra 1584 til 1585 blev opdraget sammen med Christian IV's yngre broder Ulrik og senere kom paa Sorø skole. Han maa tidligt have faaet interesse for historien, for da han var tolv aar gammel — 8. oktober 1588 — forærede hans farbror *Niels Kaas* ham et exemplar af den danske rimkrønike, *Gotfred av Ghemens smukke tryk* fra 1495. Det havde 1586 tilhørt fru Anne Juel, Erik Lykkes og kom senere i Frederik Rostgaards eje.¹⁾ Jørgen Kaas kom ikke som sin fader ind i statstjenesten, idet det eneste offentlige hverv, han synes at have haft, er, at han i 1602 ledsagede hertug Hans paa hans sørgelige bryllupsfærd til

*) Ortograffen i Artiklen er Forfatterens egen.

¹⁾ Danske Magazin. 1. I. s. 28.

Rusland, hvor hertugen døde, inden han var blevet gift med czarens datter. Paa rejsen spillede Jørgen Kaas næppe nogen rolle, da han blot var en av de nitten hofjunkere i prinsens store følge.²⁾

Efter sin hjemkomst synes han at have boet paa sin gaard Gelskov uden at have hverv for kronen, idet han ikke nævnes en eneste gang i Kancelliets Brevbøger. Før rejsen havde han kun udført et par smaahverv, som da han i maj 1602 deltog i taxeringen av Løgismose og omtrent samtidig var med til at stifte et forlig mellem nogle borgere i Odense. Hans økonomiske forhold synes at have været ganske gode, for i 1602 solgte han en gaard i Bergen til kongen, „ærkebiskoppens gaard“, for 1000 rdl., og samtidig optraadte han sammen med fem andre adelsmænd som kautionist for en mands gæld til kongen paa 3000 rdl. Nogle udestaaende fordringer i Visby, som han havde arvet efter sin far, fik han i 1599 kongens hjælp til at inddrive, men aaret efter blev han dog rykket av kongen, fordi han endnu ikke havde

et ordentligt regnskab for sin fars lensbestyrelse paa Gulland, saa kongen stadig havde penge til gode hos ham.³⁾

Jørgen Kaas havde saaledes god tid til at dyrke sine private interesser, og herom vidner det manuskript i det kongelige bibliotek i Stockholm, som der her skal gøres rede for.⁴⁾ Bogen er i kvart og er i et tarveligt, moderne bind og har ligeledes en nyere paginering. Skriften er fast og let læselig og avbrydes et par steder av tegninger av vaaben og hjelmtegn. Der er rigelig plads i bogen, hvis blade kun sjældent er helt beskrevne, og mange, især imod slutningen, staar endnu helt blanke, saa det ser ud til, at Jørgen Kaas har tænkt sig at fortsætte sit arbejde, efterhaanden som han fik skaffet sig mere materiale, men optegnelserne er indført i flugt, saa muligvis er de en avskrift av ældre notitser. Indholdet er næsten kun avskrifter av gravsten og epitafier, og disse beror vist næsten alle paa selvsyn. Saaledes staar der om en sten i Graabrødre kirke i Odense, at nogle anevaaben „kan ikke ses for stole“, og om Bent Norbys sten i Egense kirke skrives, at vaabnene endnu ikke er hugget færdige.

Om Peder Pagh's sten i St. Knuds kirke siges derimod, at den er læst av en lensmand, der nylig rejste fra Odense.⁵⁾ Nogle faa steder er der almindelige historiske meddelelser om konger og

2) Historisk Kalender v. Engelstoft og Møller. 1814. S. 73—212.

3) Kanc. Brevb. 1596—1602. Registret.

4) Cod. Holm. K. 32. — Hist. Tidsskr. IV. s. 147. nr. 48.

5) Muligvis er det den lensmand, der i følge Huitfeldt har bortført Stenen. Aarb. f. hist. Samf. f. Odense XVI. s. 360.

andre, og de er uden værdi, vistnok alle hentet fra litterære kilder, i hvert fald nævnes udtrykkelig ett sted, at Arild Huitfeldt er forfatterens kilde.

Det, der har interesseret Jørgen Kaas, er slægtshistorien, de adelige familieforhold og slægternes vaaben, og hvad der ellers kommer med, er mere tilfældigt. Dog indeholder haandskriftet den ældste avskrift av Flemløsestenens runer med en oplysning om, at stenen tidligere har ligget paa Voldtofte mark.

Saavidt man kan kontrollere avskrifternes nøjagtighed, er arbejdet blevet gjort omhyggeligt og rigtigt, selvom der er enkelte fejllæsninger ved navne og aarstal, og som det vil fremgaa av det følgende, er redegørelsen for een sten vistnok ganske fejlagtig. Indskrifterne er indført i bogen saa temmelig tilfældigt, idet en del kirkers gravsten er spredt over forskellige, adskilte blade. I det følgende er de samlet og ordnet i overensstemmelse med rækkefølgen i Trap, ligesom dette værks stavning av stednavne er anvendt.

Bogen indeholder ikke en fuldstændig fortegnelse over de sten, som paa Jørgen Kaas' levetid fandtes i de paagældende kirker. Nogle, som mangler her, men som stammer fra tiden før 1606, findes hos Bircherod eller i *Marmora Danica*, saa en systematisk gennemgang av kirkerne har han ikke foretaget, lige saa lidt som han har været i alle stiftets kirker. Fra købstadkirkerne er der, foruden de her nævnte, saaledes kun en enkelt, endnu bevaret sten fra St. Nicolai i Svendborg, og fra Kertemindeegnen og fra kirkerne nord for en linje Middelfart—Odense har han slet ingen monumenter. Kun een eneste av de nævnte sten er rejst over en borgerlig person, saa Jørgen Kaas har udelukkende interesseret sig for adelens og kongefamiliens historie.

Et fuldstændigt optryk av hele manuskriptet vil være overflødig. Dels indeholder gravskrifterne en række stadig tilbagevendende faste udtryk som „Herunder hviler ærlig og velbyrdig N. N. til N. N. . . . og hans kære hustru fru N. N. etc.“, dels har det næppe nogen interesse at faa at vide, hvilke skriftsteder eller gudelige sentenser der har staaet paa de forskellige sten, saa her vil kun blive gjort rede for stenenes faktiske indhold, nemlig den begravedes navn og aarstal og datoer. Dernæst udelades alle de almindelige historiske meddelelser, der ikke er originale, og som kendes andetsteds fra. Endelig medtages kun de sten og epitafier, der ellers ikke kendes. En del av mindesmærkerne findes endnu i de respektive kirker, og andre, der nu er gaaet tabt, findes omhyggeligt gengivet i Pontoppidans *Marmora Danica* eller for Odenses vedkommende i Bircherods *Inscriptiones et monu-*

menta Otthinienses.⁶⁾ Et par steder vil der dog blive medtaget lidt om endnu bevarede eller der nævnte indskrifter, for saa vidt som Jørgen Kaas bringer nye oplysninger.

I det følgende vil først Jørgen Kaas' text blive refereret, og dernæst vil der — for at undgaa noter — ligeledes i texten blive gjort forsøg paa at identificere de omtalte personer etc.

Paa bogens første blad staar:

„Fyenske Antiquiteter. An. 1606 d. 5. Jun. Jorghenn Kaas Em-michsen mpp.“ Derunder staar nogle sammenslyngede bogstaver — gb ls ve — formodentlig en eller anden from sentens, og senere har en anden haand skrevet en anden from betragtning paa latin.

Odense. St. Knuds kirke.

Henrik Barsebæk til Elved og hans hustru Bege Krummedige skænkede kirken en gyldenstykkets messehagel med deres vaaben paa.

(*Frederik Barsebæks* sten findes hos Bircherod. Han døde 1493 og hustruen 1496.)

Sten over *Mogens Krafse* med biskoppen udhugget i fuldt bispe-skrud, død 1474. Den laa oprindeligt i det av ham stiftede kapel, men er senere flyttet hen foran højalteret.

(*Mogens Krafse* blev begravet i sit kapel 16. oktober 1474.)

Sten over *Niels Andersen Ulfeld*, diakon i Odense, død 1406 Pinsedag.

(Bircherod nævner stenen, men mangler aar og dag. *Niels Andersen* findes ikke i stamtavlen i D.A.A. XL, men han er formodentlig en søn av *Anders Jacobsen* til Kogsbølle. Pinsedag var 1406 den 30. maj.)

Greverne av Hoya og Tecklenburgs begravelse findes overfor prædikestolen og derover en mindetavle. Grev *Johan av Hoya* blev dræbt av *Erik Kaas* til Gelskov med en daggert, som han stak ind under harnisken, da de var kommet fra hestene. Av sølvet paa grevens harnisk blev der gjort nogle „gureleter“, som længe fandtes paa Gelskov.

(Tavlen findes hos Bircherod. Meddelelsen om *Johan av Hoyas* død er sikkert rigtig, da *Erik Kaas* var forfatterens farfar. „Gureleter“ er formodentlig = gurgeletter, en slags flasker.)

⁶⁾ Det var maaske en opgave for Historisk Samfund at faa udgivet — f. ex. her i aarbogen — indholdet av indskrifterne paa de sten, som findes hos Bircherod, men som nu er forsvundet. I det kgl. bibl. findes syv eksemplarer av Mon. et inscr. Ot., hvorimellem vistnok Bircherods originale ms. Nogle av stenene er gengivet i kobberstik, men disse er kun tarvelige.

Sten over *Hans Valkendorff*, kannik, senere provst i Roskilde, død 1545.

(D.A.A. har förnavnsformen Johan.)

Foran kirkens indgang en sten over bispen *Peder Pagh*, død 1339 22/12.

(Indskriften findes i Marmora Danica.)

Margrete Skovgaard har givet kirken en messehagel og et alterklæde av grønt, gyldent fløjel og 100 rdl. for sit lejersted.

(Jomfru Margrete Skovgaards sten findes endnu i kirken. Død 7/8 1615.)

Paa dr. *Eschillus Christensens* hus, der laa paa *St. Albani kirkes plads*, fandtes en latinsk mindetavle over *St. Knud* fra 1599.

(dr. Eskil Christensen — født c. 1550, død 2/11 1621 — var fra 1592 medicus paa Fyn med bolig i Odense. Han var gift med biskop Jacob Madsen Vejles datter Maren.)

St. Hans Kirke.

Knud Henriksen Gyldenstiernes og hans hustru *Hilleborg Skinkels* gravsten har været omlagt med messing, og midt paa stenen var deres vaabener udstykket i messing. I deres kapel er malet: „Ihn dhenn jahr unsers herren 1489 do kosste fru Hilleborg dhisse taffle tho lobe und eren godhes und vor her Knud Henricksens seele och alle christen seele.“

(Knud Henriksen døde 1467 og hans enke 1494 og blev begravet i Gyldenstiernes kapel, som han havde indstiftet, men som blev nedrevet 1878. Stenen findes endnu i kirken, men sagnet om, at messingpladerne er blevet stjaalet av Karl Gustavs soldater er altsaa grundløst. Den ovennævnte indskrift har formodentlig staaet paa en altertavle, indstiftet av fru Hilleborg.)

I Gyldenstiernes kapel ligger desuden en rød sten uden dato med Bille og Tinhuus-vaaben paa og ordene „Gud forbenn sig offuer *Pedher Bildhis* siell“.

(Ingen nu kendt Peder Bille eller Bild har været gift med eller været søn av en Tinhuus. Muligvis er der sket en forveksling med et medlem av den lidet kendte slægt Hegedal, der førte et lignende vaaben som Tinhuusernes med en hjort i, og hvis sidste kendte mand levede paa Fyn 1491.)

I samme kapel en gravsten over *Knud Gøye* og paa væggen en tavle, hvorpaa er malet: „Bet god for Knudh Gøie, det in got

gnedhig sey mitt aller christen seele“ og derover hænger et skjold med hans vaaben.

(Slægten Gøye havde ingen tilknytning til Fyn før i det syttende aarhundrede, og den eneste kendte Knud Gøye skrev sig til Kærstrup og vides ikke at have haft gods paa Fyn; han døde mellem 1540 og 1550. Maaske er det en ellers ukendt adelsmand, der som donatus har fundet et asyl i Johanniterklostret.)

Eggert Frilles vaaben findes flere steder i kirken.

(Han døde 1473 og blev begravet i kirken. Gravstenen findes hos Bircherod.)

En næsten ulæselig sten over *Johan Damleson* (?), død 24. December 1420. Vaabnet er en løve, der springer halvt ud af en mur.

(Maaske et medlem av slægten *Grott* fra Lübeck, for flere Medlemmer av slægten boede i Odense, hvor Henneke Tygesen var borgmester 1423.)

Ved Siden av fonten en sten over brødrene *Peter og Esbern Mogensen*, der døde henholdsvis 1545 og 1543. Peter havde tidligere været kansler.

(Ingen Peder Mogensen har været kongens eller rigens kansler. Efter velvillig meddelelse fra dr. Wm. Christensen findes han ikke i Thisets samlinger av adelspersoner uden slægtsnavn, men er muligvis en borgerlig, der har været kansler hos en biskop i Odense eller har haft en lignende Stilling.)

Fra den gamle bispegaard er til kirken ført en sten med et vaabenskjold, hvori en halvmaane, og paa stenen ordene: „Mali sunt homines elege bonum, malum repelle“ og en anden med samme vaaben og en bispehue og indskriften: *Echia holut hale oispolin.*

(Stenene maa være opsat paa bispegaarden av *Jens Andersen Beldenak*, der førte en tiltagende maane i vaabnet. Den anden stens indskrift er i hvert fald i *Jørgen Kaas'* gengivelse ganske meningsløs, og det kan ikke engang ses, paa hvilket sprog den er, saa den er formodentlig blevet misforstaaet av avskriveren.)

Vor Frue Kirke.

En ulæselig sten med en indlagt messingkalk og vaaben over en *Quitow*, der var provst i Odense.

(*Didbern Quitow* var provst i Odense 1387 og levede endnu 1405.)

En delvis ulæselig sten over *Henning Valkendorff*, død 1416. Vaabenskjold.

(Det kan ikke med sikkerhed fastslaaes, hvilket medlem av slægten, der er tale om. Muligvis det ældste kendte medlem i Danmark, der kun nævnes 1374, maaske en søn av ham av samme navn. En sønnesøn av ham hed Henning, men han levede i hvert fald 1448.)

I søndre kapel en sten over mester *Hans Urne*, provst, død 1400. Han er udhugget i fuld figur med en bog i haanden.

(Sandsynligvis er aaret læst galt, for en Hans Urne, der var domprovst til Vor Frue i Odense, døde først c. 1504.)

Nogle mytologiske betragtninger i bogen kan vist passende faa plads her. Der fortælles lidt om *Odin* og hans dyrkelse, og at nogle siger, at han var en konge, der blev slaet ihjel i Odense og blev begravet under Vor Frue kirke. Maaske indeholder denne bemærkning en oplysning om, at det sted, hvorpaa Vor Frue kirke ligger, oprindeligt er en kultplads for Odinsdyrkelsen, i hvert fald findes der mange vidnesbyrd om, at kristne kirker er blevet lagt ovenpaa hedenske helligdomme, for at den religiøse følelse, der var knyttet til det gamle hov, kunde blive overført paa den nye kirke.⁷⁾

Graabrødre kirke.

I koret hænger tre indskrifttavler: 1. meddeler, at kirken er opført 1279, og at den første messe holdtes Mariæ assumption = 15. august. 2. meddeler, at kirken blev færdig 1342 og indviet Marie Magdalene dag = 22. juli, og 3. siger, at kirkeværgerne borgmester *Jørgen Nielsen* og raadmand *Jacob Let* forbedrede kirken 1400.

(Det sidste aarstal maa være læst galt, for *Jørgen Nielsen* skriver og *Jacob Leth* var begge borgmestre til 1622.

Hans Stangenette, der ligger begravet i kirken, blev dræbt av en bande udenfor Odense ved Palleshøj, hvor der staar et hus med hans vaaben paa.

(Han dræbtes 1598. Stenen kendes fra Bircherod, og et brudstykke av den findes i Eiler Rønnows gaard i Odense. Palleshøj laa mellem Odense og Aasum.)

⁷⁾ Saaledes er kirken i Gamla Uppsala bygget direkte ovenpaa det gamle gudehov, hvis rester findes under kirkens gulv.

Sten over *Palle Marsk* til Østrup, død 1420. Udhugget i fuld figur. (Aarstallet maa være galt, for Palle Munk (Marsk) levede sikkert 1446 og var død 1460.)

Elne Meinstrup. staar selv over en slet sten.

(Findes ikke i D.A.A. Ingen Meinstrup (Meinstorf) ses at have haft gods paa Fyn.)

Sten over *Helvig Hartvigsdatter Ulfeld*. Hun er udhugget i fuld figur iført „munkekappe“ og med paternosterbaand. Fædrene og mødrene vaabenskjolde.

(Hun levede 1531—1601 og var gift med Sten Bille til Kærsgaard, død 1590. „Munkekappe“. vil formodentlig sige enke-dragt.)

Markus Hundermarks sten, hvorpaa han er udhugget i fuld figur og med sine sexten aners vaaben, men de kan ikke alle ses for stole. Han blev dræbt av Eiler Rønnow d. 13. juli 1573.

(I D.A.A. kaldes han Marqvard og datoen angives til 15. juli.)

En delvis ulæselig tavle med vaaben over to brødre *Huitfeld*, hvorav den ene hed Erik.

(Erik og Hans Huitfeld Ottesen døde av pest 1537.)

Sten over *Valdemar Winsflette* og hans søn *hr. Ditlev*, der døde 13. ante calendas decembris 1441.

(Valdemar Wonsfleth døde 1435 og Ditlev 19. november 1441.)

Kølstrup kirke.

Epitafium med portrætter av *Anders Kaas*, død 1599, og hans hustru *Helvig Skinkel*, død 1600, og deres børn Anne, død 1582, *Hans*, død 1600, *Mogens*, død 1584 og en navnløs Søn. Anevaaben.

(Anders Kaas blev gift med Helvig Hansdatter Skinkel (lilje) 1577 og døde 13. Juli 1599. D.A.A. har ingen av de her nævnte børn, men kun en anden søn Hans, der døde 1632.)

Malet tavle over *Søren Johansen Lindenow*, der kom fra Jylland, og som døde 28. oktober 1553. De fire anevaaben er Lindenow — Svale — Emmiksen — Drage.

(Ved hjælp av anevaabnene lader det sig fastslaa, at der er tale om *Søren Johansen Lennow*, der var den eneste kendte mand av sin slægt i Danmark og ejede Hundslev Skovgaard i sognet, men ifølge adelslexikonnet døde han først nævnte dato 1563, saa *Jørgen Kaas* har sikkert læst fejl. Hans hustru var *Maren Svale*, død 28. april 1598, datter av *Verner Svale* og fru *Kirsten Drage*. *Søren Johansens* mor maa altsaa have

været en Emmiksen, men D.A.A. har ingen Emmiksen gift med en Lennow. Det er mærkeligt, at Jørgen Kaas, som var beslægtet baade med Emmiksener og Lindenower, har taget fejl her.⁸⁾

Rørup kirke.

Sten over *Henrik Brockenhuus* til *Søgaard*, død 1524. *Brockenhuus*-vaaben.

Ifølge D.A.A. levede *Henrik Brockenhuus* 1527 og var død 1537. Sammesteds nævnes en ligsten over ham og hans hustru *Margrete Bild* i *Rørup kirke*, men den findes hverken omtalt hos *Trap* eller i *Marmora Danica*.)

Stenløse kirke.

Paa væggen er ophængt et gammelt skjold med de *Brockenhuusers* vaaben.

(I kirken findes endnu en sten over *Johan Brockenhuus* til *Volderslevgaard*.)

Faaborg. Helligaands klosterkirke.

Sten over *Erik Madsen Bille* og hans hustru *Anne Venstermand* med deres vaaben og aastallet 1442.

(Indskriften er misforstaaet. Der maa være tale om *Erik Madsen Bølle*, der endnu levede paa *Laaland* 1492 og var gift med *Anne Sivertsdatter Blaa*. Der findes ingen kendt *Bille*, det kan passe paa, og heller ingen *Anne Venstermand*, der har været gift med en *Bille* eller *Bølle*, men *Blaas* og *Venstermands* vaaben kan forvexles, da der i begges venstre felt er bjælker, henholdsvis 2 og 4.)

Nyborg kirke.

Malet mindetavle over *Eskild Gøye* og *Sibylle Gyldenstjerne* med aastallet 1584 og derunder en sten, av hvis indskrift fremgaar, at de har haft fem døtre og en søn, av hvilke den ældste kun blev elve uger.

(*Eskild Gøye* var 1567—71 lensmand paa *Nyborg*. Han døde 1573 og blev begravet i *Falkerslev kirke*. Hans hustru, der døde 1611, blev begravet i *Næstved*, saa tavlen kan kun være rejst for sammen med stenen at minde om deres børn.)

⁸⁾ Hans farmor var en Emmiksen og hans stiftmor en Lindenow. De personer, der ikke her er særlig omtalt, vil let kunne findes i de paagældende slægters stamtavler i D.A.A.

Sten med Brockenhuus og Tinhuus vaaben over *Frands Brockenhuus's* børn *Lauritz*, *Peder* og *Hilleborg*, der alle tre døde hellig trefoldigheds søndag 1548.

(Frands Brockenhuus til Brangstrup (1518—69) blev 1545 gift med Anne Lauritzdatter Tinhuus og var 1545—62 lensmand paa Nyborg. Trinitatis søndag var 1548 27. maj.)

Egense kirke.

Sten over *Bent Norby* til Lindslov, død 25. oktober 1565, og hans hustru *Kirsten Skinkel*, død allehelgensdag 1572. De er udhugget i fuld figur, men vaabnene er endnu ikke hugget færdige.

(Allehelgensdag var 1572 d. 1. november. Indskriften findes i Mar. Dan., der udkom 1739, og senere hen i midten av aarhundredet fandtes stenen endnu, for da blev den tegnet av Søren Abildgaard, som det ses av hosstaaende gengivelse.)

Diernæs kirke.

Sten over *Sofie Venstermand* med hendes vaaben. Død 6. September 1588.

Hillerslev kirke.

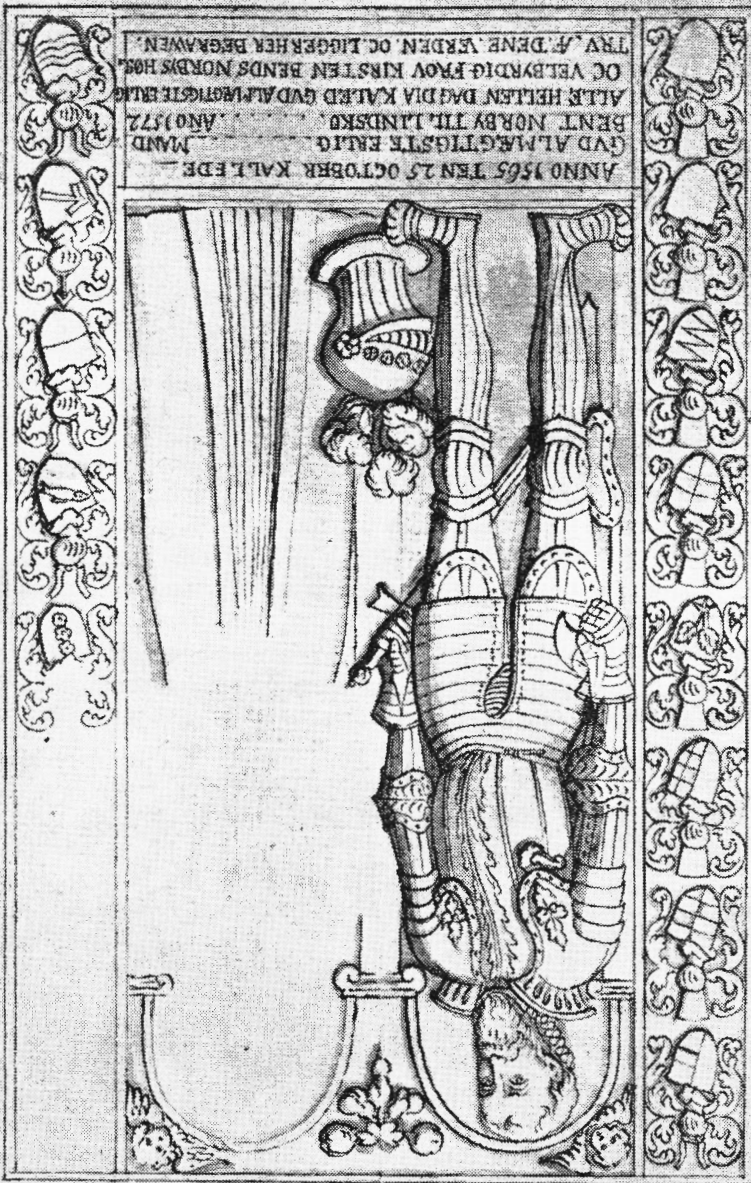
Sten over *Emmike Kaas*, der var fynsk ritmester og døde i Ystad 11. juli 1584, da han var draget fra Gulland for at hylde Christian IV i Lund. Hans kiste er blevet plyndret av tyve.

(Emmike Kaas er forfatterens far.)

Svanninge kirke.

Epitafium med sexten anevaaben over *Jørgen Tidemand*, død 1573, og hans hustru *Mette Emmiksdatter*, død 160?, og deres datter *Anne*, salig *Christen Maltesens* og følgende andre børn *Marqvor Tidemand* — uden aar —, *Marqvor* druknet 1582, *Henrik*, død 1568 for Dantzig i den polske krig, *Ingeborg*, død 1583 og begravet i Visby kirke og *Anne*, død 1604.

(Ægteparret havde yderligere en datter Inger, der blev forfatterens mor. Jørgen Tidemand til Hageløs angives i D.A.A. at være død 1571 og hans enke Mette Andersdatter 1612. Visby er formodentlig Visby i Søndre Asboherred i Skaane, da Jørgen Tidemand havde gods i Skaane, hvor han var landsdommer c. 1561. Anne var gift med Christen Maltesen Viffert til Møllerup, der døde 1592. Det ser mærkeligt ud med de to døtre Anne, saa dødsaaret for den sidste er nok forkert. Hun er formodentlig død spæd, og den næste datter er saa blevet opkaldt efter hende.)

Fløstrup kirke.

Epitafium med portrætter av *Henning* og *Jost Quitzow*. *Henning* var nogen tid lang av landet, men kom hjem 1600 og døde 22 aar gammel 16. december 1602. *Jost* var fændrik i Ostende i Nederlandene og døde 21 aar gammel 5. september 1603.

(De var sønner av *Christen Quitzow* til Sandager og Rørbæk. *Henning* var født 7. oktober 1581 paa Rørbæk og blev begravet 27. december 1602. *Jost* faldt foran Ostende.)

Nørre Søby kirke.

Sten over *Knud Urne Axelsen* og hans første hustru *Anne Rosenkrantz*. Stenen har aastallet 1552.

(Ingen *Knud Urne Axelsen* kendes, og ingen *Urne* synes gift med en *Rosenkrantz*. Det hele ser meget mærkeligt ud, da personernes fornavn passer godt til slægterne, og det er usandsynligt, at to voxne og gifte medlemmer av to af landets bedste familier skulde være blevet ganske borte for slægtbøgerne og andre kilder. Her forligger vist en misforstaaelse.

To tavler, den ene over *Axel Urne* til *Søgaard* og hans to hustruer *Ellen Rosensparre* og *Birte Rud*, den anden dateret 1575 over *Axel Urne* og *Birte Rud* malet med deres sønner og døtre.

(*Axel Urne*, der døde 6. marts 1577, var først gift med *Anne Jensdatter Rosensparre*, der blev begravet i København 29. september 1555, og dernæst med *Birte Knudsdatter Rud*, der døde 1. september 1572 og blev begravet hos sin mand i *Søby*.)

Paa bogens næstsidste blad har *Jørgen Kaas* igen skrevet sit navn og nogle fromme bemærkninger av almindeligt indhold paa latin og græsk, men desuden har han prentet følgende lille vers, der maaske har en lidt mere personlig klang:

„Aller welt sin und muth
steht nach lust, kunst, er und gut,
und wen sie das erwerben,
liegen sie sich nieder und sterben.“

Da *Jørgen Kaas* kun toogtrediva aar gammel døde den 24. marts 1608, havde han næppe vundet synderlig ære og gods, men lidt „kunst“ havde han jo ydet med dette lille manuskript, som giver et beskedent bidrag til kendskabet til de fynske kirkers udseende, og dog giver os nogle oplysninger om de kunstværker, som senere tiders vandaler har ødelagt, ligesom indskrifterne paa nogle punkter supplerer vor personalhistoriske viden. Bogen rummer saaledes historiske værdier og er et smukt vidnesbyrd om den danske adels interesse for fortiden i sin glansperiode.